

Chambre des Représentants de Belgique

SESSION ORDINAIRE 1996 - 1997 (*)

9 OCTOBRE 1997

PROPOSITION DE LOI

**modifiant la loi du 8 juillet 1976
organique des centres publics
d'aide sociale en vue d'instaurer
une médiation dans les procédures
de récupération du minimum
de moyens d'existence**

(Déposée par MM. Thierry Detienne
et Joos Wauters)

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Tous les observateurs ont stigmatisé au cours des dernières années l'inquiétante progression du nombre de jeunes de 18 à 25 ans qui, faute d'emploi, sollicitent le bénéfice des allocations de chômage. Il est bon de rappeler que les allocations d'attente ne sont accordées qu'aux détenteurs d'un diplôme d'études secondaires et sous d'autres conditions restrictives, tandis qu'un stage d'attente de neuf mois est imposé avant toutes perceptions d'allocations. Quant aux allocations de chômage, elles ne sont accordées qu'aux personnes pouvant justifier une activité professionnelle importante. Combinés à l'abaissement de l'âge de la majorité et aux modifications énormes des habitudes de vie, ces facteurs expliquent qu'un nombre croissant de jeunes de 18 à 25 ans sollicitent le bénéfice du minimex auprès des centres publics d'aide sociale.

(*) Troisième session de la 49ème législature

Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers

GEWONE ZITTING 1996 - 1997 (*)

9 OKTOBER 1997

WETSVOORSTEL

**tot wijziging van de organieke wet
van 8 juli 1976 betreffende de
Openbare Centra voor Maatschappe-
lijk Welzijn met het oog op de
instelling van een bemiddelingsfase
in de procedures inzake terug-
vordering van het bestaansminimum**

(Ingediend door de heren Thierry Detienne
en Joos Wauters)

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

De onrustwekkende toename van het aantal jongeren tussen 18 en 25 jaar die werkloos zijn en bijgevolg een werkloosheidsuitkering vragen, werd de voorbije jaren meermaals aan de kaak gesteld. Daarbij dient aangestipt dat de wachtuitkering alleen wordt toegekend aan de houders van een diploma van het middelbaar onderwijs en onder andere beperkende voorwaarden, terwijl een wachttijd van negen maanden wordt opgelegd vóór een uitkering wordt uitbetaald. De werkloosheidsuitkering wordt daarentegen alleen toegekend aan personen die een behoorlijk lange beroepsactiviteit kunnen bewijzen. Samen met de verlaging van de meerderjarigheid en de grondige wijzigingen in de levensstijl, verklaren die factoren waarom steeds meer jongeren tussen 18 en 25 jaar naar de openbare centra voor maatschappelijk welzijn stappen om het bestaansminimum aan te vragen.

(*) Derde zitting van de 49ste zittingsperiode

De plus, l'analyse de l'origine des demandes nouvelles, qui expliquent l'augmentation inquiétante du nombre de bénéficiaires au cours des dernières années, révèle que les facteurs énoncés plus haut justifient une bonne part des nouvelles demandes reçues par les centres publics d'aide sociale.

La législation est très claire quant à la responsabilité familiale des proches. La loi du 7 août 1974 instituant le droit à un minimum de moyens d'existence dispose en son article 6, § 1er, qu'«il peut être également imposé à l'intéressé de faire valoir ses droits à l'égard des personnes qui lui doivent des aliments, ces dernières étant limitées à son conjoint et à ses ascendants et descendants du premier degré».

La loi précise plus loin que le CPAS peut agir de plein droit au nom et en faveur de l'intéressé afin de faire valoir les droits énoncés plus haut (article 8, § 4). Enfin elle précise en son article 13 que le remboursement du minimum de moyens d'existence octroyé par le CPAS est également poursuivi en vertu d'un droit propre. Bref, la loi du 7 août 1974 a instauré une obligation de récupération à charge du CPAS.

La réglementation et la jurisprudence témoignent du fait que la faculté est laissée au CPAS d'exiger du demandeur de minimex qu'il fasse valoir ses droits à une pension alimentaire auprès de ses débiteurs d'aliments. S'il y a faculté, et non obligation, c'est pour laisser une marge d'appréciation au CPAS. Le caractère facultatif de cette démarche est évidemment justifié par la volonté légitime du législateur de tenir compte de l'importance et de la fragilité des liens familiaux.

De plus, on constate que l'explosion des demandes de minimex conduit aussi les CPAS à modifier leur façon de travailler et, parfois, à adopter une systématisation qui remet en question la prudence voulue par le législateur.

La réglementation dispose qu'il doit y avoir un contact avec la famille, une information préalable et la possibilité de formuler des observations, mais elle ne précise pas la façon dont cette étape doit être concrétisée. Le résultat en est que les contacts avec la famille sont parfois réduits au strict minimum même si l'immense majorité des CPAS exécutent ces démarches avec soin. Il serait donc nécessaire d'introduire la tenue d'une médiation dans le processus légal.

La médiation est un concept précis dont le but est d'aboutir à une solution à l'amiable, avant que les personnes ne soumettent leurs différends à l'appré-

Bovendien toont de analyse van de herkomst van de nieuwe aanvragen, die een verklaring geeft voor de onrustwekkende stijging van het aantal mensen dat de voorbije jaren een bestaansminimum genoot, dat de voornoemde factoren een verklaring zijn voor het merendeel van de nieuwe aanvragen die de openbare centra voor maatschappelijk welzijn ontvangen.

De wetgeving is zeer duidelijk wat de familiale aansprakelijkheid van de verwanten betreft. Artikel 6, § 1, van de wet van 7 augustus 1974 tot instelling van het recht op het bestaansminimum bepaalt namelijk dat «er eveneens van de betrokkene kan worden gevergd dat hij zijn rechten laat gelden op onderhoudsgeld vanwege daartoe gehouden personen, deze laatste beperkt tot zijn echtgenote en tot zijn ascendenten en descendenten in eerste graad».

Voorts wordt in de wet bepaald dat het OCMW van rechtswege in naam en ten voordele van de betrokkene kan optreden om de bovenvermelde rechten te laten gelden (artikel 8, § 4). Ten slotte wordt in artikel 13 gepreciseerd dat de terugbetaling van het door het OCMW toegekende bestaansminimum eveneens krachtens een eigen recht geschiedt. Kortom, de wet van 7 augustus 1974 heeft een verplichting tot terugbetaling ten laste van het OCMW ingesteld.

De regelgeving en de rechtspraak getuigen van het feit dat het OCMW de mogelijkheid heeft van de aanvrager van het bestaansminimum te eisen dat hij zijn rechten op onderhoudsgeld doet gelden bij de daartoe gehouden personen. Er dient evenwel onderstreept dat het om een mogelijkheid en niet om een verplichting gaat, teneinde het OCMW een beoordelingsmarge te laten. Het is geen verplichting omdat de wetgever rekening wilde houden met het belang en de broosheid van de familiale banden.

Bovendien wordt vastgesteld dat de forse toename van de bestaansminimumaanvragen de OCMW's ertoe drijft hun werkwijze te wijzigen en soms tot een systematisering over te gaan die de door de wetgever vooropgestelde omzichtigheid in het gedrang brengt.

De regelgeving bepaalt dat contact met de familie dient te worden opgenomen, dat vooraf informatie moet worden gegeven en dat het mogelijk moet zijn opmerkingen te formuleren, maar er wordt niet gepreciseerd hoe die fase moet worden geconcretiseerd. Daardoor zijn de contacten met de familie soms tot het strikte minimum beperkt, zelfs al voert de overgrote meerderheid van de OCMW's die stappen nauwgezet uit. De invoering van een vorm van bemiddeling in de wettelijke procedure is bijgevolg noodzakelijk.

De bemiddeling is een specifiek begrip: bemiddeling strekt ertoe tot een minnelijke schikking te komen alvorens het geschil aan een rechtbank wordt

ciation d'un tribunal. Elle dépasse le stade de l'information au sens strict et elle confronte les opinions. Elle vise la mise au point de solutions respectueuses de toutes les parties. Compte tenu de la fragilité et de l'importance des liens familiaux, dûment rappelés dans la loi, il est nécessaire de prévoir le recours d'office à une procédure de médiation au sens strict du terme.

Une procédure de médiation n'entre nullement en contradiction avec les principes prévus par la loi mais elle ajoute une étape afin d'éviter des situations inextricables où les membres d'une même famille se retrouvent opposés les uns aux autres dans une procédure devant un tribunal. En arriver à ce stade sans avoir vraiment épuisé toutes les ressources de la médiation ne peut que conduire à un échec préjudiciable.

TH. DETIENNE
J. WAUTERS

PROPOSITION DE LOI

Article 1er

La présente loi règle une matière visée par l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

L'article 100bis, § 2, de la loi du 8 juillet 1976 organique des centres publics d'aide sociale, est complété par l'alinéa suivant:

«L'action en justice intentée, par ou pour le centre public d'aide sociale, devra obligatoirement être précédée d'une médiation. Le Roi définit les modalités de cette procédure ainsi que les conditions auxquelles doivent répondre les services assurant la médiation».

23 septembre 1997

TH. DETIENNE
J. WAUTERS

voorgelegd. Bemiddeling gaat verder dan het stadium van de informatie in de enge zin van het woord en bestaat erin standpunten met elkaar te confronteren. Er wordt gestreefd naar oplossingen die met alle betrokken partijen rekening houden. Gelet op de kwetsbaarheid en het belang van de familiebanden, twee aspecten die in de wet voldoende worden onderstreept, dient van ambtswege in een bemiddelingsprocedure in de enge betekenis van het woord te worden voorzien.

Een bemiddelingsprocedure is geenszins in strijd met de in de wet uitgewerkte beginselen, maar ze voegt er een stap aan toe teneinde ingewikkelde toestanden te voorkomen waarin de leden van eenzelfde familie in een rechtszaak tegenover elkaar komen te staan. Het zover laten komen, zonder dat alle mogelijkheden tot bemiddeling uitgeput zijn, kan alleen maar tot een jammerlijke mislukking leiden.

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

Artikel 100bis, § 2, van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn, wordt aangevuld met het volgende lid:

«De door of voor het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn ingestelde rechtsvordering moet noodzakelijkerwijs worden voorafgegaan door een bemiddelingsprocedure. De Koning bepaalt de nadere voorwaarden voor die procedure, alsook de voorwaarden waaraan de diensten die de bemiddeling verzorgen, dienen te beantwoorden.»

23 september 1997